

Porin kauppatorin yleissuunnitelma

Porin kauppatori on historiallisesti merkittävä ja keskeinen kaupunkitila, joka perinteisten toritoimintojen lisäksi toimii tapahtumapaikkana, joukkoliikenteen asemana ja osana kävelykatua.

Yleissuunnitelman tavoitteen on ollut kehittää Porin kauppatorin ja kävelykeskustan elinvoimaisuutta ja toiminnallisuutta sekä viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Kauppatorin uudistaminen on aloitettu uuden toripaviljongin rakentamisella. Paviljonki on valmistunut keväällä 2022 paikalla olleen rakennuksen paikalle. Tori uudistetaan vaiheittain 10 vuoden aikana.

Suunnitteluhankkeessa on ollut laaja ohjausryhmä, joka on koostunut Porin kaupungin edustajista sekä kaupunginhallituksen edustajasta, Porin kaupunkikeskusta ry:stä, Porin yrittäjistä sekä torikauppiasyhistyksestä. Suunnitteluhankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut kaupunginarkkitehti Mikko Nurminen. Porin torin yleissuunnitelman laatimisesta on vastannut Ramboll. Vuorovaikutus on tehty yhteistyössä Rambollin ja Porin kaupungin kanssa. Suunnittelutyö käynnistettiin laatimalla kolme vaihtoehtoista luonnoskonseptia, Kokemäenjoki, Yyteri ja Pori Square, joista kerättiin palautetta kolmessa eri työpajassa. Neljänteen työpajaan, Porikseen, oli avoin kutsu. Porin kauppatorin yleissuunnitelma on valmistunut toukokuussa 2022.

Porin kauppatorin historiaa

Vuoden 1852 Porin palon jälkeen torikauppa keskittyi entiselle aukiolle, nykyisen kauppatorin paikalle. Toria ympäröivät puurakennukset ja torilla oli vuoteen 1955 saakka puurakenteinen vaakahuone. Nykyinen rakennuskanta torin ympärillä on pääosin 1950- ja 1970-luvuilta olevia 6-8 kerroksisia liike- ja asuinrakennuksia. Torin länsilaidalla paikallisliikenteen pysäkkien läheisyydessä sijaitsee 2021 vuoden loppuun saakka Satapaska-nimellä tunnettu vuonna 1955 valmistunut huolto- ja kioskirakennus, joka korvattiin uudella toripaviljonginrakennuksella. Torin vastapuolella sijaisee vuonna 2015 rakennettu esiintymislava Satakieli.

Porin kauppatorin nykytilanne

Neliömäistä torialuetta ympäröivät rakennettujen kortteleiden rajaamat kadut. Torin länsilaidalla on Atinkatu, pohjoispuolella Pohjoiskauppatori, itäpuolella Yrjönkatu ja etelässä kävelykatuun päättyvä Eteläkauppatori. Torialueen itäpuolella katu jatkuu etelään kävelykatuna. Torin länsilaidalla torialue ja Antinkatu liittyy kesäkatuna toimivaan Gallen-Kallelankatuun. Polkupyöräilyn pääreitti jatkuu Yrjönkadulta etelään kävelykadulle. Yrjönkadun varressa on myös taksiasema. Bussiasema sijaitsee toripaviljongin länsipuolella.

Torin keskialue on nykyisin avointa, torimyyntiin sopivaa aluetta.

Ajoneuvojen pysäköintiä on sekä torin pohjois- että eteläpuolella. Polkupyöräpysäköinti on keskittynyt Eteläkauppatorin jatkeelle kävelykadun puolelle.

Torialue katuineen on 120 x 140 m ja 16 800 m². Varsinaisen tori on noin 91 x 78 m (suunnittelualue), 7 098 m².

Veistokset

Torin keskialueen lähellä on kuvanveistäjä Pentti Mäkisen Toriparlamentti-veistos, joka on pystytetty vuonna 2008. Veistoksessa on kolme ihmishahmoa ja kaareva luonnonkivipenkki.

Katupuut

Katupuita on torin laidalla Pohjoiskauppatorin, Yrjönkadun ja Eteläkauppatorin puolella kussakin kolme puuta. Toripaviljongin molemmissa päädyissä on vaahtera. Nämä puut ovat kärsineet liian

pienestä kasvualustatilasta. Kävelykadun itälaidalla on yksittäispuu ja Kävelykadun itäreunalla neljä isoa puuta.

Päällysteet

Torialuetta ympäröivillä kaduilla ja pysäköintialueilla on asfalttipäällyste. Pohjois- ja eteläkauppatorin jalkakäytävät ovat myös asfalttipintaisia. Antinkadun ja Yrjönkadun jalkakäytävät ovat betonikivettyjä. Kadun reunatukina on käytetty sekä luonnonkivisiä että betonisia kiviä. Torialueen päällysteenä on graniittisella nupukivellä ruudutettu harmaa betonipäällyste.

Nykyiset katutilat

Antinkatu torin länsipuolella on kaksisuuntainen katu, josta on yhteys Eteläkauppatorin pysäköintiin. Kadun ja toripaviljongin väliin sijoittuu paikallisliikenteen bussipysäkit. Bussit liikennöivät Pohjoiskauppatorin kautta Yrjönkadulle ja edelleen Nortamonkadulle. Bussipysäkeiltä Antinkadun yli Gallen-Kallelan kadulle, joka toimii myös kesäkatuna, johtaa leveä suojatie. Antinkadun ajoradan leveys on 11,4 metriä ja jalkakäytävän leveys on 3,3 metriä.

Pohjoiskauppatorin ajoradan leveys pitkittäispysäköintipaikkoineen on 12,1 metriä, jalkakäytävän leveys on 3,3 metriä ja lisäksi torin laidassa pysäköintipaikat ovat 5,8 metriä pitkiä.

Pohjoiskauppatorilla on 22 autopaikkaa kohtisuoraan toria vasten. Kadun toisella reunalla on yhteensä 11 kappaletta pitkittäispysäköintipaikkoja.

Yrjönkadulla ajoradan vieressä on taksien pysäköintikaikat ja pyöräkaista, joiden yhteisleveys on noin 14,5 metriä. Kadun itäreunalla on kolme metriä leveä jalkakäytävä.

Eteläkauppatori on pysäköintialuetta, jonka keskeltä on suojatie torille. Pysäköintialueen leveys on 18 metriä. Rakennusten vieressä oleva jalkakäytävä on noin 3,7 metriä leveä.

Eteläkauppatorin pysäköintialueella on noin 40 autopaikkaa (torin laidassa on 18 autopaikkaa ja neljä moottoripyöräpaikkaa). Pysäköintipaikat on järjestetty kohtisuoraan kahteen riviin toria ja Eteläkauppatorin jalkakäytävää vasten. Polkupyörille on järjestetty paikat pysäköintialueen itäpään kävelykadun reunalle.

Nykyinen toritoiminta ja kivijalkaliikkeet

Torikauppiaita torilla oli vuonna 2021 yhteensä noin 40 kappaletta. Torilla myydään kaikenlaista torimyyntiin tyypillisiä tuotteita.

Kalakauppiaiden toripaikkojen koko vaihtelee 4x 5...8 metriin. Monet toimijat myyvät kaloja myyntiautosta. Torilla on toiminut myös ympärivuotinen bussikahvila, jonka tilavaraus on 4x12 metriä. Muut kahvinmyyntikojut ovat 4x10 metrin alueella.

Torimyynti ajoittuu aamuun ja aamupäivään. Torikauppa päättyy kello 14.00.

Kivijalkaliikkeitä on toria ympäröivissä rakennuksissa. Kauppahalli sijaitsee kävelykadun varressa.

Porin torin yleissuunnitelma

Konsepti

Porin tori tunnetaan Suomen parhaana kalatorina, jossa on kalamyyntiä ja kalakauppiaita ympäri vuoden. Pori on Kokemäenjoen varrella ja tunnetaan myös Yyterin hiekkarannoistaan. Näistä aineksista muodostuu Porin kauppatorin brändi.

Porin torin Kokemäenjoki-konsepti tuo Porin kauppatorille virtaavan veden saarineen, kauppatorin kalatiskaalle nahkiaiset ja jokikalat sekä läheisen meren herkut.

Toripinnan virtaavaa Kokemäenjokea kuvastava musta kiveys yhdistää torin kävelykatuun ja johdattaa kulkijan Porin kauppahalliin. Satakielilava, "Toriparlamentti"- teos sekä torin vihersaarekkeet muodostavat Kokemäenjoen saaret.

Porin torin yleissuunnitelman tavoitteena on turvata kauppatorin elinvoimaisuus sekä ympäröivien kivijalkaliikkeiden, kauppahallin ja kävelykadun asiakasvirrat sekä tuoda viihtyisyyttä torille aamusta iltaan kaikkina vuodenaikoina.

Torialueen tilanjako ja toiminnot

Torialue jakautuu kolmeen osaan. Kauppatorin pohjoisosaan sijoittuu kalatori ja Poris-olkkarin leikki- ja oleskelualue. Torin keskialue on varattu toritoiminnoille ja tapahtumille. Eteläkauppatorilla on pysäköintialue, joka toimii myös kauppatorin laajentumisalueena.

Pohjois- ja eteläkauppatorin jalkakäytäviä on levennetty, joten ne mahdollistavat myös ulkokahvila- ja ravintolatoiminnan.

Torialuetta jaksottavat luonnonkivilaattapintaiset pohjois-eteläsuuntaiset ja itä-länsisuuntainen kävelytie, jotka toimivat myös pelastusteinä.

Torialueen oleskelusaarekkeita ovat Satakielilava ympäristöineen, Toriparlamentti-teoksen ympäristö sekä torin koilliskulmalla oleva pyöreä istutusalue, jonka luonnonkivireunukset ovat varustettu puisilla istuintasoilla. Vastaavia pienempiä saarekkeita on myös torin ja pysäköintialueen välissä.

Ruutuun istutetut kukkivat puut muodostavat Poris-olkkarin latvuskaton, jonka siimekseen sijoittuvat oleskelu- ja leikki- ja elämykselliset vesisumuaiheet. Ilta-aikaan vesisumu valaistaan ja puiden latvuskattoa täydentää riippuvalaistuksen valopisteet.

Torielämää on mahdollista katsella Satakielilavan kattoterassilta.

Yleissuunnitelman tarkempi sisältö

Toritoiminta

- Kalatori sijoittuu Pohjoiskauppatorille paviljongin päätyyn. Kalatorilla on viisi myyntipaikkaa.
- Toripaikat on jäsennetty torille itä-länsisuuntaisiksi rivistöiksi, joita kävelyväylät jäsentävät ja kaikki toripaikat ovat helposti saavutettavissa.
- Toripaikat merkitään kiveyspintaan metallinastoilla, jolloin toripaikkoja voi järjestellä tarpeiden mukaan.
- Toripaikat ovat pääsääntöisesti 4x4 metrin ruutuja yhdessä rivissä.

- Toripaviljongin ja Satakielilavan välinen kävelytie on leveydeltään 5,6 metriä ja toripaviljongin länsipuolella ja torialueen keskellä olevat kävelytiet ovat 4,0 metriä leveitä. Väylät toimivat myös pelastusteinä.

Katutila

- Pohjoiskauppatori on 6,7 m leveä kaksisuuntainen katu. Toriin liittyvällä kadun eteläreunalla on pitkittäispysäköintipaikkoja ja pyörätelineitä.
- Yrjönkatu torin itäpuolella on 9,64 m leveä katu ja sen torin puoleiseen reunaan sijoittuu 2,5 m leveä kaksisuuntainen pyörätie. Jalankulku on järjestetty torin puolelle. Puurivi erottaa jalankulun ja pyöräilyn. Yrjönkadun varressa on kaksisuuntainen pyöräkaista, jonka leveys on 2,5 m. Pohjois- ja Eteläkauppatorilla levennetään nykyisiä kortteleiden viereen sijoittuvia jalkakäytäviä.
- Eteläkauppatorilla katu pysäköintialueineen on yhteensä noin 27,8 metriä leveä. Korttelin puolen jalkakäytävä on 4 m leveä, jalkakäytävän ja vinopysäköintisaarekkeen välissä on 4,5 m leveä ajorata, vinopysäköintisaareke on 7,33 m (pysäköinti kahdesta suunnasta). Ajoväylä pysäköintisaarekkeen ja torin laidan pysäköintipaikkojen välissä on 7 m leveä. Pysäköintipaikat ovat kohtisuoraan toria vasten.
- Antinkadun katutila säilyy nykyisellään.

Pysäköinti

- Pohjoiskauppatorilla on 7 kpl ja Eteläkauppatorilla on 39 kpl pysäköintipaikkaa. Yhteensä 46 paikkaa ja lisäksi 7 liikuntaesteisten pysäköintipaikkaa. Autopaikkojen määrä pysyy nykyisellään (53 paikkaa).
- Eteläkauppatorilla on vinopysäköintisaareke, jota ajoväylä kiertää. Torin reunassa pysäköintipaikat muodostavat rivistön, jossa on 7 metriä leveä tila kääntymiseen.
- Pysäköintipaikat ovat nykyistä leveämpi, joten liikennöinti pysäköintialueella on sujuvampaa.

Polkupyöräpysäköinti

- Polkupyöräpysäköinti on järjestetty torin laidoille useaan runkolukittaviin telinepisteeseen. Pyöräpaikkoja on yhteensä 87 kpl.

Liikuntaesteisten pysäköinti

- Liikuntaesteisten pysäköintipaikkojen määrä vastaa nykyistä määrää. Pysäköintipaikan leveys on 3,6 m.
- Pohjoiskauppatorilla on 2 Le paikkaa
- Eteläkauppatorilla on 5 Le paikkaa.

Linja-auto- ja taksiasema

- Linja-autoasema säilyy toistaiseksi nykyisellään.
- Taksiasema on siirretty Yrjönkadun varresta linja-autoasemalle. Taksipaikkoja on yhteensä 8 kpl. Ilta- ja yöaikaan, jolloin bussiliikennettä ei ole tai se on hyvin vähäistä, taksit voivat käyttää myös linja-autoaseman laitureita.

Moottoripyöräpysäköinti

- Moottoripyöräpaikkoja 4 kpl Eteläkauppatorilla pysäköintisaarekkeessa.

Kasvillisuus

- Poris-olkkarille kolmirivinen puusto muodostaa kukkivilla puilla toteutetun latvuskaton
- Satakielilavan ja Toriparlamentti-teoksen saarekkeissa on pikkupuita
- Torin kaakkoiskulman istutusaltaassa on kuusi, joka voidaan valaista jouluaikaan.
- Torin reunapuusto muodostetaan kookkailla puilla.
- Istutusaltaissa käytetään monilajista kerroksellista kasvillisuutta.
- Koristeheiniä käytetään sekä Toriparlamentti-teoksen istutusalueilla että siirrettävien puukalusteiden istutusaltaissa.

Päällysteet

- Torin keskeisen aiheen muodostaa luoteis-kaakkois-suuntainen mustalla noppakivellä toteutettu "Kokemäenjoen virta", joka yhdistää torin ja kauppahallin. Toripinta muodostetaan saumatuilla sekävärisillä ja kaariladontana toteutetulla noppakivillä.
- Torin kävely- ja pelastustiet päällystetään luonnonkivilaatoilla. Myös kalatorilla ja Poris-olkkarissa käytetään vastaavaa laattaa eri sävyisenä.
- Leikkivälineiden alla käytetään synteettistä turva-alustaa (Eco-surface).

Kalusteet ja varusteet

- Poris-olkkarin puiden lomaan sijoitetaan kaksi pitkää puusta ja metallista tehtyä (Nola) pöytä-penkkiryhmiä, jotka kaartelevat puiden lomassa. Toinen pöytäryhmistä sijoittuu puutasolle.
- Yksittäisinä penkkeinä käytetään rentoa ja jykevää puista penkkiä (Streetlife). Torin puolella käytetään paikalle suunniteltua, siirreltävää ja kolmesta osasta rakentuvaa istuskelupenkkiä, joka mahdollistaa istuskelun ja oleilun kahdessa tasossa eri suuntiin. Osassa penkeistä ylempi istuskelutaso toimii istutusaltaana.
- Leikkivälineenä käytetään veistoksellista kiipeilytelinettä sekä keinoeläintä/eläimiä.
- Torin laidoille sijoitetaan teräspollareita, joilla taataan torikäyttäjien turvallisuutta. Pollarit varustetaan kolmioavaimella, jotta pelastusajoneuvot pääsevät torille sen eri puolilta. Irrotettavat pollarit mahdollistavat myös erikoiskuljetukset torialueelle.
- Poris-olkkarin taide-elementtinä toimii ilmaan vesisumua tuottavat altaat. Vesisumu voidaan valaista ja talvikaudella sumualtaat voivat olla lämmitettyjä tai ne vesisumu voidaan kokonaan korvata taidevalaistuksella.
- Satakielilavan saarekkeeseen sijoitetaan torikaivo.
- Lipputangot sijoitetaan Satakielilavan seinärakenteeseen.

Jätehuolto

- Toripaviljongin pohjoispuolella on maanalainen jätepuristin.
- Toripaviljongin eteläpäässä on jäteastiarivistö.

Kunnallistekniikka

- Torin kunnallistekniset verkostot uusitaan
- Tori varustetaan tapahtumasähköllä.

Toriparlamentti-veistos

- Veistosympäristöstä muodostetaan yksi torin vihreistä saarekkeista.
- Teoksen ympärille istutetaan puita ja koristeheiniä.

Satakielilava (esiintymislava)

- Satakielilavan katto on suunniteltu uusittavan siten, että se jatkossa toimii näköala/oleskeluterassina. Laululava yhdistyy ilmeeltään uuteen toripaviljonkiin puisen kattomateriaalin avulla. Teräksiset kierreportaat johtavat kattoterassille. Lava suojataan tarvittaessa sälekaihtimilla.
- Esiintymislavan portaikkoon sijoitetaan oleskeluun sopivia puutasoja
- Lavan yhteyteen sijoitetaan digitaalinen näyttötaulu
- Esiintymislavan yhteyteen sijoitetaan tapahtumasähkö.

Valaistus

- Torin valaistus hoidetaan 12 metriä korkeilla valaisinpylväillä. Torin reuna-alueita valaistaan 8 metriä korkeilla katuvalaisimilla. Kauppatorille ja edelleen kävelykadulle johdattaa Yrjönkadun viereiseen puukujanteeseen sijoitetut valaisinpilarit.
- Torivalaisimissa ja valaisinpilareissa käytetään karhuaiheista perforoitua teräslevyä. Valaisinpilareiden karhukuvio voidaan ottaa valolla esiin. Pohjoiskauppatorilla käytetään valaisinpollareita. Toripaviljongin puista kattorakennetta otetaan esiin maavaloilla. Vastaparina on Satakielilavan katto. Poris-olkkarin latvuskattoa täydennetään valaisinpilareihin kiinnitetyillä valaisinketjuilla, joissa roikkuu hehkulampun kaltaisia valoja. Tapahtumavalaistuksena voidaan käyttää myös toria ympäröivien rakennusten julkisivuihin heijastettavia kuva-aiheita.